

Metsäntutkimuslaitoksen maiden hallinnan siirto

Helsinki 2007

Metsäntutkimuslaitoksen maiden hallinnan siirto

Helsinki 2007

Maa- ja metsätalousministeriölle

MMM asetti 14.8.2006 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella vuoden 2008 alusta tapahtuvaa Metsäntutkimuslaitoksen tutkimusmetsien hallinnan siirtoa ja siihen liittyvää henkilöstön aseman järjestämistä. Työryhmän tuli tehdä 31.12.2006 mennessä esitys, joka sisältää seuraavat asiat:

- Metsäntutkimuslaitoksen oikeus käyttää tutkimusmetsiä ja laatia niiden hoitoa ja käyttöä koskeva suunnitelma
- menettelyt tutkimuksen edellytysten turvaamiseksi
- hahmotelma tutkimusmetsien hoitoa ja käyttöä koskevasta toimintamallista
- tutkimuskäyttöön varattavien metsäalueiden rajaukset
- suunnitelma henkilöstön aseman järjestämisestä
- rakennuskiinteistöjen omistuksen järjestelyt
- hallinnan siirron budjettivaikutukset.

Työryhmän puheenjohtajaksi nimitettiin metsäneuvos Liisa Saarenmaa maa- ja metsätalousministeriöstä ja jäseniksi tutkimusjohtaja Pasi Puttonen ja henkilöstön edustaja, metsätalousinsinööri Aimo Jokela Metsäntutkimuslaitoksesta, monikäyttöpäällikkö Pauli Wallenius Metsähallituksesta ja neuvotteleva virkamies Seija Kivinen valtiovarainministeriöstä. Pysyvinä asiantuntijoina toimivat Kannuksen tutkimusyksikön johtaja Jussi Saramäki Metsäntutkimuslaitoksesta, palvelupäällikkö Pekka Perttilä Metsähallituksesta ja yliassistentti Heli Peltola Joensuun yliopistosta. Työryhmän sihteeriksi nimitettiin ylitarkastaja Matti Heikurainen maa- ja metsätalousministeriöstä.

Työryhmä kuuli seuraavia asiantuntijoita: luonnonsuojelujohtaja Ilkka Heikkinen ympäristöministeriöstä, tietojärjestelmäasiantuntija Hanna Soinne ja apulaisjohtaja Marja-Liisa Hintsanen Metsähallituksesta sekä palvelujohtaja Kristiina Borg, ylimetsänhoitaja Risto Savolainen, tutkimusmetsäpäällikkö Eino Piri, vanhempi tutkija Mari Rusanen ja suunnittelumetsänhoitaja Jyrki Koivuniemi Metsäntutkimuslaitoksesta.

Työryhmän määräaika jatkettiin 11.12.2006 tehdyllä päätöksellä 31.1.2007 asti.

Työryhmä kokoontui 8 kertaa.

Saatuana työnsä päätökseen, työryhmä kunnioittavasti luovuttaa muistionsa maa- ja metsätalousministeriölle.

Helsingissä 31. päivänä tammikuuta 2007

Liisa Saarenmaa

Pasi Puttonen

Aimo Jokela

Pauli Wallenius

Seija Kivinen

Jussi Saramäki

Pekka Perttilä

Heli Peltola

Matti Heikurainen

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Maiden siirto Metsähallitukselle on puhdas poliittinen päätös, ja se tulisi voida todeta myös muistiossa, eikä yrittää perustella taloudellisilla seikoilla.

Muistiossa on arvioitu rationalisointihyödyksi vuositasona 1,5 – 2,0 miljoonaa euroa. Mielestäni arvio perustuu paljolti arvauksiin ja puutteelliseen tietoon. Metsähallituksen on arvioitu kattavan summasta puunmyynnillä noin miljoona euroa. Metsähallituksen on arvioitu myyvän puuta vuosittain nykyisen 55000 kuution asemasta noin 80000 kuutiota. Tulos edellyttää saadun kantohinnan nousua noin 20 prosenttia, mikä tuntuu epärealistiselta.

Tutkimusmetsäalueiksi jäävien noin 32000 hehtaarin käsittelystä päättää muistion mukaan Metsäntutkimuslaitos. Metsäntutkimuslaitos päättää noilla alueilla siis myös hakkuista. Menettely voi tarkoittaa sitä, että tutkimuksellisista syistä Metsähallitus ei pysty toteuttamaan suunniteltuja hakkuita, jolloin aiottu tuotto ei toteudu. Tutkimusmetsien tärkein edellytys on, että niiden käsittelyä eivät rajoita normaalimetsien käsittelyä rajoittavat seikat kuten metsälain tai sertifiointin määräykset. Metsäntutkimuksen on oltava riippumatonta ja luotettavaa. Ulkopuolinen ohjaus on riski riippumattomuudelle.

Olen eri mieltä myös väittämästä, että suunniteltu toiminto ei heikennä tutkimuksen edellytyksiä. Muutoksessa on tarkoitus siirtää tutkimuksen maastotöistä 35 henkilöä Metsähallituksen palvelukseen. Metsäntutkimuslaitoksen budjettikehykseen ei ole ajateltu lisätä resursseja, joilla Metla voisi jatkossa ostaa poistuvaa työpanosta esimerkiksi Metsähallitukselta tai joltain muulta toimijalta. Käsittääkseni Metsäntutkimuslaitoksen on joko vähennettävä olennaisesti maastossa tehtäviä töitä tai ostettava maastopalveluita ulkopuolelta nykyisten kehysten puitteissa. On arvioitu, että töistä aiheutuu noin 0,9 – 1,0 miljoonan euron meno. Mielestäni suunniteltu muutos ilman budjettikehysten korottamista heikentää olennaisesti tutkimuksen edellytyksiä.

Metsäntutkimuslaitoksen metsämaiden lisäys (43000 ha) on noin 1,2 % Metsähallituksen nyt hallinnoimista 3,5 miljoonasta metsämaa hehtaarista. Metlan maiden siirron jälkeen Metsähallituksen arvioidaan tulouttavan valtiolle noin 5 % eli 2,8 miljoonaa euroa nykyistä enemmän. Tämä edellyttäisi voimakkaita hakkuita, rantojen ja muun arvokkaan tonttimaan kaavoitusta ja maa-ainesten ottoa eli maankäytön tehostamista, mikä vaarantaisi metsäntutkimuksen tarvitseman monipuolisen metsikkörakenteen. Osa tuloista olisi lisäksi kertaluontoisia satunnaistuloja.

Ilmaisen samalla paheksunnan työryhmän viimeisen kahden viikon työskentelystä, jossa kiireen varjolla muistioon yritettiin tuoda sellaisia asioita, joita työryhmässä ei oltu yhdessä käsitelty. Tämäkin eriävä mielipide on kirjoitettu muistion virallisen ministerille luovutuksen jälkeen.

Metsäntutkimus tulisi mielestäni nähdä investointina tulevaisuuteen, kuten historia on osoittanut, eikä rasitteena valtiontaloudessa.

Vilppula 19.2.2007

Aimo Jokela

TIIVISTELMÄ

Metsäntutkimuslaitoksella on hallinnassaan noin 73 500 hehtaaria tutkimusalueita, 4 800 ha opetusmetsiä ja 7 600 ha erityyppisiä suojelualueita.

Maa- ja metsätalousministeriö on päättänyt hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitteluun liittyen esittää, että Metsäntutkimuslaitoksen hallinnassa ja maa- ja metsätalousministeriön tulosoajauksessa olevat tutkimusalueet ja opetusmetsät siirretään Metsähallituksen hallintaan vuoden 2008 alusta lukien.

Hallinnan siirron yhteydessä tehtävien järjestelyiden jälkeen tutkimusmetsäalueiden kokonaispinta-alaksi on suunniteltu noin 33 000 ha, josta vanhoja Metsäntutkimuslaitoksen tutkimusalueita on noin 31 500 ha ja Metsähallituksen talousmetsistä tarkoitukseen osoitettavia uusia alueita 1 500 ha. Lisäksi Metsähallituksen mailla tulee olemaan noin 9 000 ha määräaikaisia kokeita ja havaintokohteita.

Tutkimukseen varattavien metsien hoito ja käyttö tulee perustumaan Metsäntutkimuslaitoksen ja Metsähallituksen yhteistyönä laadittavaan puitesopimukseen, jossa kaiken toiminnan lähtökohtana ovat Metsäntutkimuslaitoksen tutkimustarpeet ja tutkimusedellytysten turvaaminen.

Tutkimusedellytykset turvataan kokoamalla nykyisistä tutkimusmetsistä ja niitä täydentävistä Metsähallituksen maista tutkimustoimintaa palvelevia tutkimusmetsäalueita ja parantamalla Metsähallituksen normaalien talousmetsien tutkimuksellista saavutettavuutta tietojärjestelmiä ja toimintamalleja kehittämällä. Yliopistojen, korkeakoulujen ja muiden yhteisöjen tutkimusmahdollisuuksia tutkimusmetsissä parannetaan. Eri toimijoiden tutkimustarpeet sovitetaan yhteen perustamalla alueellisia tutkimusmetsien käyttöä suunnittelevia yhteistyöryhmiä, joissa Metsäntutkimuslaitoksella on koordinoiva rooli.

Tutkimusmetsien hallinnan siirron yhteydessä Metsäntutkimuslaitoksesta siirtyy 35 henkilöä ns. vanhoina työntekijöinä Metsähallituksen palvelukseen. Henkilöstöön liittyvissä kysymyksissä toimitaan valtioneuvoston 23.3.2006 tekemän periaatepäätöksen mukaisesti (periaatepäätös valtion henkilöstön aseman järjestämisestä organisaation muutostilanteessa, VM 9/01/2006).

Maiden siirtäminen Metsähallituksen hallintaan rationalisoi valtion maaomaisuuden hoitoa ja käyttöä. Säästöjä kertyy päällekkäisten valtion kiinteistövarallisuuden hallinnan ja hoidon organisaatioiden purkamisesta ja maaomaisuuden käytön tehostumisesta. Rationalisointihyödyksi on vuositasolla arvioitu 1,5 - 2,0 milj. euroa, josta noin 1 milj. euroa kertyy hakkuutulujen lisääntymisestä ja loput toimintojen ja henkilöstökulujen karsimisesta.

Tutkimuksen maankäytön tarpeiden huomioon ottamisesta Metsähallituksen liiketoiminnalle aiheutuvat menetykset korvataan valtion budjettiin varattavalla 0,8 milj. euron käyttökorvauksella.

Kaikki tutkimusmetsät siirtyvät aluksi liiketoiminnan taseeseen. Metsähallituksessa maankäyttöpäätökset tehdään luonnonvarasuunnitelmien yhteydessä. Luonnonvarasuunnitelmien tarkistamisen yhteydessä tullaan käymään läpi myös Metsäntutkimuslaitokselta siirtyneet maat. Suojeluohjelmiin kuuluvat ja suojelualueisiin liittyvät erityisen arvokkaat alueet siirretään julkisten hallintotehtävien omaisuuteen. Muut erityisiä luontoarvoja sisältävät, talousmetsäkokonaisuuksiin

liittyvät alueet voidaan alue-ekologisen suunnittelun periaatetta noudattaen jättää talouskäsitteilyn ulkopuolelle, vaikka ne edelleen kuuluvat liiketoiminnan taseeseen.

Tutkimusmetsien hallinnan siirto toteuttaa osaltaan talouspoliittisen ministerivaliokunnan 16.11.2005 hyväksymää Metsähallituksen liiketoiminnan ja julkisten hallintotehtävien ohjauslinjausta, jonka mukaan valtion omistamien metsien keskittämistä Metsähallitukseen jatketaan.

Metsäntutkimuslaitoksen hallinnassa olevat luonnonsuojelualueet eivät kuulu työryhmän toimeksiannon piiriin, vaan niiden mahdollinen siirto kuuluu ympäristöministeriön tehtäviin.

Sisällys

1. Metsäntutkimuslaitoksen tutkimusmetsät	2
2. Tutkimuksen edellytysten turvaaminen	4
3. Tutkimuskäyttöön varattavien metsäalueiden rajaukset	4
4. Henkilöstön aseman järjestäminen	6
5. Rakennusomaisuuden järjestelyt	8
6. Tietojärjestelmien kehittäminen	8
7. Taloudelliset vaikutukset	8
8. Toimenpiteet hallinnan siirron toteuttamiseksi	11
9. Riskit	11
Liitteet:	
- määritelmiä (LIITE 1)	12
- laskelmat käyttökorvauksista (LIITE 2)	13

1. Metsäntutkimuslaitoksen tutkimusmetsät

Metsäntutkimuslaitoksen hallinnassa on valtion maa- ja vesiomaisuutta yhteensä 86 000 hehtaaria, joista 73 500 hehtaaria on tutkimusalueita, 7 600 hehtaaria luonnonsuojelualueita ja 4 800 hehtaaria opetusmetsiä. Tutkimusalueet kuuluvat maa- ja metsätalousministeriön ohjaukseen ja luonnonsuojelualueet ympäristöministeriön ohjaukseen. Opetusmetsistä Metsäntutkimuslaitos on tehnyt erilliset sopimukset oppilaitosten kanssa.

Tutkimusalueiden pinta-alasta (73 500 ha) on 43 000 ha metsämaata ja 2600 ha vesialueita. Kokeista ja muista varauksista vapaata kasvullista metsämaata on noin 35 000 ha. Siitä noin 20 000 ha sijaitsee Pohjois-Suomessa.

Käynnissä olevia kokeita on 6 087 kpl 22 600 hehtaarin alalla. (taulukko 1). Vuosittain perustetaan noin 50 uutta, koerekisteriin merkittävää koetta. Niiden lisäksi vuosittain perustetaan noin 40 koetta, jotka ovat kestoaltaan niin lyhytaikaisia, ettei niitä kirjata koerekisteriin. Kokeita myös lakkautetaan erikseen suoritettavien arvioiden perusteella.

(Taulukko 1) Voimassa olevat kokeet maanomistajittain 2005

<u>Maanomistaja</u>	<u>Kokeita,kpl</u>	<u>ha</u>
Metsäntutkimuslaitos	2 111	6 161
Metsähallitus ja muu valtion maa	2 283	7 844
Kunnat	92	160
Yhtiöt	559	3 063
<u>Yksityiset ja yhteisöt</u>	<u>1 042</u>	<u>1 718</u>
Yhteensä	6 087	22652

Geenireservimetsiä on yhteensä 43 kpl. Pinta-alat jakautuvat maanomistajittain seuraavasti (ha):

Metsäntutkimuslaitos	2 358
Metsähallitus	3 465
Yhtiöt	1 600
<u>Yksityiset</u>	<u>147</u>
Yhteensä	7 570 ha

Tutkimusalueiden hakkuut ovat viime vuosina olleet keskimäärin 55 000 m³/v. Ilman tutkimuksellisia rajoitteita alueiden hakkuumahdollisuudet olisivat noin 100 000 m³/v.

Tärkeimmät Metsäntutkimuslaitoksen hallinnassa olevat luonnonsuojelualueet ovat Kolin kansallispuisto, Mallan luonnonpuisto ja Punkaharjun luonnonsuojelualue.

Opetusmetsät ovat vanhastaan metsäoppilaitosten hallinnassa olleita alueita, jotka 1990-luvulla siirrettiin osittain Metsähallituksen ja osittain Metsäntutkimuslaitoksen hallintaan. Opetusmetsät on sopimuksin luovutettu oppilaitosten hoitoon ja käyttöön. Opetusmetsistä saatavat tuotot

jäävät sopimusten mukaisesti kuntayhtymien käyttöön. Opetusmetsät ovat olleet Metsäntutkimuslaitoksen tutkimuskäytössä ja niissä on toteutettu Metsäntutkimuslaitoksen ohjauksessa tutkimustarpeiden mukaista metsien käsittelyä.

Kokeisiin käytettyjen metsämaan kuvioiden osuus tutkimusalueilla ja opetusmetsissä vaihtelee Ruotsinkylän 44 %:sta vajaaseen prosenttiin (taulukko 2).

Metsien vaihtelevasta rakenteesta ja maasto-olosuhteista johtuen tasalaatuisia olosuhteita vaativien kokeiden perustamismahdollisuus heikkenee merkittävästi koekuvioiden pinta-alaosuuden lähestyessä 30 %.

(Taulukko 2.) Koekuvioiden %-pinta-alaosuus metsämaasta Metsäntutkimuslaitoksen mailla.

Alue	%	Alue	%
Lapinjärven tutkimusalue	17,0	Kivalon tutkimusalue	12,4
Ruotsinkylän tutkimusalue	44,2	Suonenjoen tutkimusalue	8,9
Solbölen tutkimusalue	25,9	Pallasjärven tutkimusalue	-
Vesijaon tutkimusalue	19,1	Laanilan tutkimusalue	-
Vesijaon luonnonpuisto	45,9	Kilpisjärven tutkimusalue	-
Kolin tutkimusalue	7,7		
Kolin kansallispuisto	2,4	<u>Opetusmetsät</u>	
Kannuksen tutkimusalue	23,7	Harjun oppimiskeskus	1,6
Kolarin tutkimusalue	8,7	Kymenlaakson amk (Kotka)	0,2
Muhoksen tutkimusalue	21,0	Pohjois-Karjalan amk (Joensuu)	0,7
Paljakan tutkimusalue	19,5	Svenska yrkesinstitutet (Korsholm)	1,4
Parkanon tutkimusalue	35,7	Oulun seudun ... (Koivikko ja Oulu)	-
Vilppulan tutkimusalue	18,1	Ruukin maaseutuoppilaitos	-
Punkaharjun tutkimusalue	22,5	Keski-Savon oppimisk. (Pieksämäki)	9,2
Punkaharjun luonnonsuojelualue	2,2	Savon ammatti- ja aik.op. (Siilinjärvi)	-

2. Tutkimuksen edellytysten turvaaminen

Metsäntutkimuslaitoksen tutkimuksen edellytykset turvataan säilyttämällä tutkimuksen kannalta tärkeimmät Metsäntutkimuslaitoksen tutkimusmetsät erillisenä maankäyttöluokkana tutkimuskäytössä, ja siirtämällä myös uusia Metsähallituksen alueita tutkimuskäyttöön siellä, missä niitä tutkimuksen tarpeiden kannalta eniten tarvitaan. Myös Metsähallituksen normaalien talousmetsien tutkimuksellista saavutettavuutta parannetaan tietojärjestelmien ja toimintamallien kehittämisen avulla.

Yliopistojen, korkeakoulujen ja muiden yhteisöjen tutkimusmahdollisuuksia tutkimusmetsissä parannetaan. Eri toimijoiden tutkimustarpeet sovitetaan yhteen perustamalla alueellisia tutkimusmetsien käyttöä suunnittelevia yhteistyöryhmiä, joissa Metsäntutkimuslaitoksella on koordinoiva rooli.

Hallinnan siirron jälkeen Metsäntutkimuslaitos toimii käytössään olevan Metsähallituksen kiinteistövarallisuuden osalta vuokralaisen asemassa. Metsäntutkimuslaitoksen tutkimustarpeet määräävät ensisijaisesti alueiden ja kohteiden käytön. Tutkimukseen varattavien metsien hoidon ja käytön tulee perustua Metsäntutkimuslaitoksen hyväksymään suunnitelmaan.

Tarkemmin tutkimuksen edellytysten turvaamisesta sovitaan Metsähallituksen ja Metsäntutkimuslaitoksen välisellä yksityiskohtaisella puitesopimuksella. Sopimus valmistuu vuoden 2007 loppuun mennessä.

Metsähallituksesta annetun lain (1378/2004) 5 §:n mukaan "Metsähallituksen toiminnassa otetaan huomioon tutkimuksen, opetuksen, puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen maankäytön tarpeet", mikä mahdollistaa Metsähallituksen hallinnassa olevien alueiden käyttämisen myös tutkimukseen.

3. Tutkimuskäyttöön varattavien metsäalueiden rajaukset

Metsäntutkimuslaitoksen hallintaan jää päätoimipaikkojen rakennuspaikkoja, joiden rajaus perustuu tilarajoihin tai toiminnalliseen kokonaisuuteen. Näitä alueita on yhteensä noin 206 ha.

Muut Metsäntutkimuslaitoksen hallinnassa olevat tutkimusalueet ja opetusmetsät, yhteensä noin 78 100 ha, siirretään Metsähallituksen hallintaan liiketoiminnan talousmetsiksi.

Metsäntutkimuslaitoksen suunnitelman mukaan tutkimuskäyttöä parhaiten palvelevat alueet, yhteensä 31 600 ha, säilytetään tutkimuskäytössä ja merkitään Metsähallituksen tietojärjestelmiin omaksi maankäyttöluokaksi (tutkimusmetsä). Alueet sijaitsevat aikaisempaa painotetummin Etelä- ja Väli-Suomessa. Samassa yhteydessä tutkimusmetsiä täydennetään v. 2010 mennessä Metsähallituksen nykyisistä talousmetsistä tutkimuskäyttöön osoitettavilla alueilla, joista 500 ha sijaitsee Lopen Haapastensyrjän läheisyydessä ja 1 000 ha Joensuun länsi-lounaispuolella.

Suonenjoen 500 ha:n tutkimusmetsäalueen tilarakennetta ja soveltuvuutta tutkimukseen pyritään parantamaan maanvaihdoin.

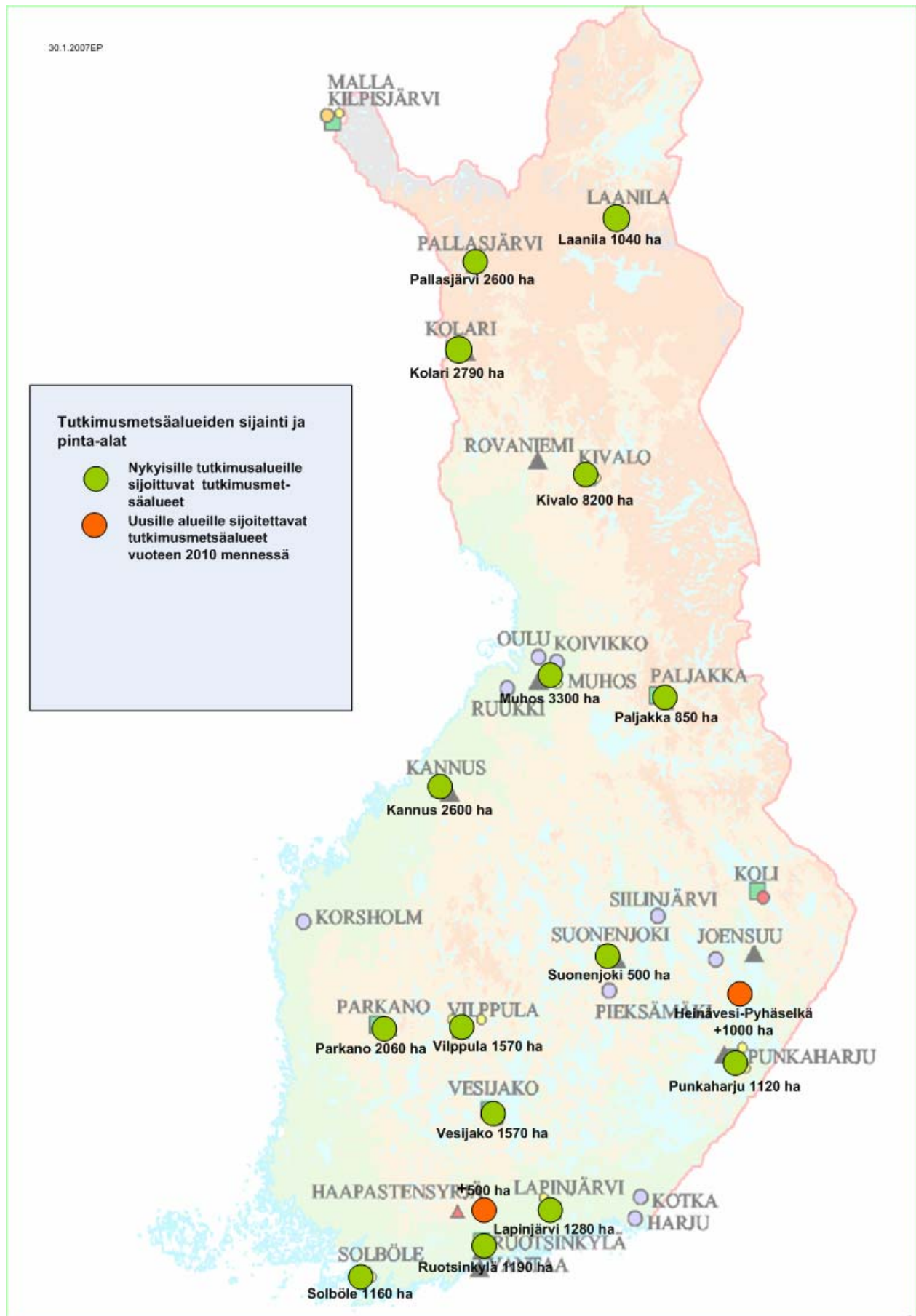
Tutkimusmetsäalueiden ulkopuolelle jäävät alueet noin 41 700 ha, joilla on noin 1 500 ha määräaikaista kokeita ja havaintokohteita, liitetään hallinnan siirron yhteydessä Metsähallituksen talousmetsiksi. Tähän ryhmään kuuluu 20 300 ha kasvullista metsämaata. Kokeiden ja havaintokohteiden kesto aika vaihtelee ja niiden päättyessä kohde vapautuu tavalliseksi talousmetsäksi.

(Taulukko 3). Metlan nykyisten maiden jaottelu v. 2008 alkaen

Maaryhmä	Metlan hallinnassa 1.1.2006, ha	Säilyy Metlan hallinnassa, ha,	Vapautuu talousmetsiksi , ha (kokeita ja havaintokohteita lukuunottamatta)	Säilyy tutkimusmetsä-alueena, ha	Tutkimus metsien täydentäminen, ha v. 2010 mennessä	Tutkimus sopimus-alueita, ha (jo tällä hetkellä voimassa olevia)
Tutkimus-alueet	73 541	206 (rakennuspaikat, tontit)	41 700 (metsämaata 20 300 ha sisältäen havaintokoht. 1 500 ha)	31 600 (metsämaata 22 700 ha)	1 500	9 000
Opetusmetsät	4 814	-	4 814 (sopimukset voimassa)			
Luonnon-suojelualueet	7 577	-				
Hallinta 1.1.2008 alkaen		Metla	MH	MH	MH	MH
Yhteensä	85 932	206	46 514	31 600	1 500	9 000

Metsähallitukseen perustettavia tutkimusmetsäalueita on mahdollista täydentää budjettimenettelyiden ja tulohajauksen kautta. Samoin tutkimusmetsäalueita voidaan tutkimustarpeiden muuttumisen perusteella siirtää talousmetsiksi. Metlan ja MH:n puitesopimuksessa määritetään tarkemmin tutkimusmetsäalueiden muutoksissa noudatettavat menettelyt.

Kaikki Metsäntutkimuslaitoksen tutkimusmetsät siirtyvät aluksi Metsähallituksen liiketoiminnan taseeseen. Metsähallituksessa maankäyttöpäätökset tehdään luonnonvarasuunnitelmien yhteydessä. Luonnonvarasuunnitelmien tarkistamisen yhteydessä tullaan käymään läpi myös Metsäntutkimuslaitokselta siirtyneet maat. Suojeluohjelmiin kuuluvat ja suojelualueisiin liittyvät erityisen arvokkaat alueet siirretään julkisten hallintotehtävien omaisuuteen. Muut erityisiä luontoarvoja sisältävät, talousmetsäkokonaisuuksiin liittyvät alueet voidaan alue-ekologisen suunnittelun periaatetta noudattaen jättää talouskäsitteilyn ulkopuolelle, vaikka ne edelleen kuuluvat liiketoiminnan taseeseen.

4. Henkilöstön aseman järjestäminen

Metsäntutkimuslaitos teki 31.7.2006 maa- ja metsätalousministeriölle esityksen tuottavuusohjelmaksi vuosille 2007-2011. Tutkimusmetsien ja luonnonsuojelualueiden hallinnan siirto Metsähallitukseen on yksi tuottavuusohjelman toimenpiteistä, johon liittyy merkittäviä henkilöstövaikutuksia.

Tutkimusmetsien hallinnan siirron yhteydessä tavoitteena on, että organisaation muutoksen kohteena olevat henkilöt siirtyvät Metsähallituksen palvelukseen "vanhoina työntekijöinä".

Henkilöstön aseman järjestelyissä noudatetaan valtioneuvoston periaatepäätöstä valtion henkilöstön aseman järjestämisestä organisaation muutostilanteissa 23.3.2006.
(VM 9/01/2006)

Valtion tuottavuusohjelmasta johtuvien organisaatiomuutosten osalta periaatepäätöksen tarkoituksena on noudattaa sellaisia hyvän johtamisen toimintatapoja, jotka tukevat muutoksen kohteena olevan henkilöstön sijoittumista työelämään ja ensisijaisesti valtionhallintoon.

Tuottavuusohjelman mukaisissa organisaatiomuutoksissa henkilöstön tukemisessa noudatetaan kolmivaiheista toimintatapaa:

- 1. Se toimintayksikön palveluksessa oleva henkilöstö, jonka tehtäviä muutos koskee ja jolle on tarjottavissa tehtäviä uudessa tai siirtyvässä organisaatiossa, siirtyy tämän organisaation palvelukseen. Tämä on ensisijainen tavoite.*
- 2. Jos henkilö ei siirry, hänelle etsitään samanlaisia tai vastaavia tehtäviä asianomaisessa toimintayksikössä tai muussa saman hallinnonalan toimintayksikössä.*
- 3. Jollei samalla hallinnonalalla ole tarjottavissa työtä tai jollei samalla hallinnonalalla tarjottava työ ole samalla työssäkäyntialueella, etsitään työtä toisen hallinnonalan toimintayksiköstä samalla työssäkäyntialueella.*

Soveltamisohjeessa todetaan, että henkilöstön aseman turvaamiseen kuuluu myös henkilön oma aktiivisuus uusien tehtävien hakemisessa. Henkilöstöllä on oikeus tietää työntäjän toimenpiteiden laajuus, vaihtoehdot ja tarjotusta työstä kieltäytymisen seuraukset.

Valtio tukee työnantajana henkilöstön aktiivisuutta uuden työpaikan löytämiseen. Vastuu muutoksen toteuttamisesta on asianomaisella virastolla ja sitä ohjaavalla ministeriöllä. Henkilöstön sijoittumista edesauttava tukeminen alkaa viimeistään silloin, kun henkilöstön siirtymisestä tehdään päätös. Työnantaja tukee noin vuoden ajan niiden henkilöiden sijoittumista muihin tehtäviin, jotka eivät siirry tai jäävät ilman tehtäviä. Sijoittumista edistävä tukeminen voi päättyä myös aikaisemmin, jos henkilö kieltäytyy vastaanottamasta tarjottua vaativuudeltaan vastaavaa työtä.

Metsäntutkimuslaitoksen maiden hallinnan siirrossa henkilöstöjärjestelyjen lähtökohtana on, että tutkimusmetsien tehtäviä merkittävän osan työajastaan hoitaneet henkilöt ovat ensisijalla siirtyviä henkilöitä valittaessa. Siirtyvien henkilöiden lukumäärä, 35 henkilöä, perustuu tutkimusmetsien toteutuneisiin henkilötyövuosimääriin vuonna 2005. Kaikki siirtyvät henkilöt siirtyvät Metsähallituksen liiketoiminnan palvelukseen ja samalla valtion budjettitalouden ulkopuolelle.

Metsähallitus varautuu Metsäntutkimuslaitoksesta tulevan henkilöstön sijoittamiseen siten, että Metsähallituksessa vapautuvia tehtäviä tarjotaan siirtyville henkilöille jo vuoden 2007 aikana. Näin palkatut henkilöt vähentävät varsinaisen siirron yhteydessä siirtyvien henkilöiden määrää.

Luonnonsuojelualueiden siirron yhteydessä syntyvien henkilöstö- ja budjettivaikutusten valmistelusta vastaa ympäristöministeriö.

5. Rakennusomaisuuden järjestelyt

Metsäntutkimuslaitoksen hallintaan jätetään tutkimusyksiköiden toimipaikkarakennusten ja niihin liittyvien tonttien lisäksi tärkeimmät tutkimustoimintaa palvelevat rakennukset ja rakennelmat. Tämän lisäksi Metsäntutkimuslaitoksen hallintaan jätetään muutamia rakennuksia henkilöstön virkistyskäyttötarkoituksia varten.

Metsähallitus sitoutuu ottamaan hallintaansa sellaiset rakennukset ja tilat, joita Metsäntutkimuslaitos ei tarvitse. Jos Metsäntutkimuslaitos tarvitsee omaan hallintaansa jäävien rakennusten lisäksi käyttöönsä väliaikaisesti muita rakennuksia, maksaa se niistä käyvän vuokran.

Laadittavan puitesopimuksen liitteeksi tehdään luettelo Metsäntutkimuslaitoksen hallintaa jäävistä ja Metsähallituksen hallintaan siirrettävistä rakennuksista tontteineen.

6. Tietojärjestelmien kehittäminen

Metsähallitus muokkaa ja ylläpitää suunnittelu- ja paikkatietojärjestelmänsä Metsäntutkimuslaitoksen tarpeet huomioonottavaksi. Metsähallitus ylläpitää alueidensa kartta- ja ominaisuus- ja luonnonvaratietoja, jotka ovat Metsäntutkimuslaitoksen käytettävissä. Tietojen käytöstä tutkimustarkoituksiin sovitaan yksityiskohtaisemmin puitesopimuksessa.

Järjestelmien vuotuisista tutkimuksen käyttö- ja ylläpitokustannuksista vastaa Metsäntutkimuslaitos.

7. Taloudelliset vaikutukset

Tutkimusmetsien hallinnan siirrossa säästöjä kertyy päällekkäisten valtion kiinteistövarallisuuden hallinnan ja hoidon organisaatioiden purkamisesta ja maaomaisuuden käytön tehostumisesta. Rationalisointihyödyksi on

vuositasolla arvioitu 1,5 - 2,0 milj. euroa, josta noin 1 milj. euroa kertyy hakkuutulojen lisääntymisestä ja loput toimintojen ja henkilöstökulujen karsimisesta.

Valtio talousarvion kannalta hallinnan siirron budjettivaikutukset ovat arvion mukaan seuraavat:

Mom. 12.30.60 (Metsäntutkimuslaitoksen tulot)

Hallinnan siirron seurauksena momentilta poistuvat bruttobudjetoidut tulot (keskiarvo 2003 - 2006, euroa/v):

Puun myynti	1 400 000
Metsästys- ja kalastusluvut	9 200
Muut tulot	34 000
Vuokrat (ei sis. Kolin hotellin vuokria)	250 000
<u>Muut tulot</u>	<u>15 000</u>
Yhteensä	1 708 200

Metsästys- ja kalastuslupien myyntitulot (9 200 euroa/v) siirtyvät Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien tuloiksi.

Momentille arvioidaan jäävän vuoden 2008 budjetissa tuloja seuraavasti (euroa/v):

Vuokratulot (ei sis. Kolin hotellin vuokraa 120 000)	48 000
Siemen ja taimimyynti	2 000
<u>Muut tulot</u>	<u>10 000</u>
Yhteensä	60 000

Vuonna 2009 bruttobudjetoidut tulot pienenevät noin 50 000 euroon, kun Metsäntutkimuslaitos luopuu Metsätalosta ja siinä olevista vuokratuloja tuottaneista tiloista.

Mom. 30.60.21 (Metsäntutkimuslaitoksen toimintamenot)

Tutkimusmetsien yhteenlaskettua työpanosta vastaava henkilömäärä (35 henkilöä) ja siirtyvien henkilöiden palkkamenot sekä matka- ja muut muuttuvat kustannukset siirtyvät valtion budjettitalouden ulkopuolelle Metsähallituksen liiketoiminnan organisaatioon. Myös tutkimusmetsien investointikustannukset poistuvat momentilta, koska tilusrakenteen parantaminen toteutetaan jatkossa osana Metsähallituksen talousmetsien normaalia kehittämistä.

Metsäntutkimuslaitoksen toimintamonomenttiin kohdistuvat vähennykset (vuoden 2005 menoihin perustuva arvio, euroa/v):

Palkkamenot sosiaalikuluineen (35 henkilöä)	1 250 000
Matkat	50 000
Tarvikkeet	35 000
Muut menot	30 000
<u>Investoinnit (2001-2005 keskim.)</u>	<u>70 000</u>
Metlan menot yhteensä	1 435 000

Tutkimusmetsien hallinnan siirto on osa Metsäntutkimuslaitoksen tuottavuusohjelmaa ja on jo otettu vähennyksenä huomioon Metsäntutkimuslaitoksen menokehyksissä vuosille 2007 - 2011.

Käyttökorvaus (vuokra)

Metsäntutkimuslaitos maksaa jatkossa Metsähallitukselle käyttökorvausta niistä Metsähallituksen alueista, joilla se tekee tutkimusta. Käyttökorvauksella poistetaan tutkimustoiminnalle muutoin aiheutuva ristisubventio.

Metsäntutkimuslaitoksen menokehyksissä ei ole otettu huomioon budjettiin lisättävää tutkimusmetsien käyttökorvausta (vuokraa). Käyttökorvauksen suuruutta arvioitaessa Metsähallituksen hakkuutoiminnan on arvioitu alentuvan noin 20 000 m³/v ja metsänhoitotyön kallistuvan noin 150 000 euroa/v ja puun korjuun 50 000 euroa/v liiketaloudellisin periaattein tehtävään toimintaan verrattuna. Näin käyttökorvauksen suuruus olisi noin 800 000 euroa/v. Koska työryhmällä ei ole ollut käytettävissään kaikkia ajantasaisia metsävaratietoja, on käyttökorvauksen suuruus vasta arvio.

Mom. 13.05.01 (Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset)

Talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa 16.11.2005 tehdyn linjauksen mukaan Metsähallitus tulouttaa valtiolle vuotuisesta voitosta (verojen jälkeen) 95 %. Kun tutkimusmetsien hoidosta ja käytöstä arvioidaan kertyvän toiminnan vakiinnuttua voittoa noin 2,95 milj. euroa/v, lisääntyy momentin tuloutus noin 2,8 milj. euroa/v.

Tuloutuksen laskennassa otetaan huomioon seuraavia tutkimusmetsien tulo- ja menotekijöitä (euroa/v):

Metlan maksama käyttökorvaus	800 000
Hakkuutulot	2 400 000
Vuokratulot	250 000
Metsänhoitokulut	- 360 000
Puun korjuun vaikeutuminen	- 50 000
<u>Investointikustannukset</u>	<u>- 90 000</u>
Yhteensä voiton lisäys (toiminnan vakiinnuttua)	2 950 000

Luku 30.63. Metsähallitus

Metsäntutkimuslaitoksen tutkimusalueet ja opetusmetsät siirretään Metsähallituksen liiketoiminnan taseeseen. Alueiden tasearvo määritetään tuottoarvon perusteella. Rakennuskannan tasearvo määritetään käypään arvoon. Suojeluohjelmiin kuuluvat ja suojelualueisiin liittyvät erityisen arvokkaat alueet siirretään Metsähallituksen luonnonvarasuunnittelun kautta julkisten hallintotehtävien omaisuuteen.

Maiden hallinnan siirto lisää Metsähallituksen peruspääoman määrää. Lisäksi hallinnan siirto tyydyttää Metsähallituksen investointitarpeita.

Metsähallitus on hankkinut uusia talousmetsiä vuosittain noin 10 milj. eurolla/v.

8. Toimenpiteet hallinnan siirron toteuttamiseksi

Metsähallituksen peruspääoma tulee tarkistettavaksi siirron vuoksi. Myös Metsäntutkimuslaitoksen tase päivitetään hallinnan siirron mukaiseksi.

Työryhmä ehdottaa, että kevään 2007 valtioneuvoston valtionalouden kehyspäätöksissä ja vuoden 2008 valtion talousarvioesityksessä otetaan kantaa hallinnon siirron toteuttamiseen. Tarvittavien talousarviopäätösten jälkeen hallinnan siirto toteutetaan ottaen huomioon valtion kiinteistövarallisuuden hallinnan siirtoa koskevat säännökset.

9. Riskit

Metsäntutkimuslaitoksen henkilöstön muutosturvaan liittyvän viestinnän tulee tukea henkilöstön vapaaehtoista siirtymistä uusiin Metsähallituksessa avautuviin tehtäviin. Siirtyminen tulisi nähdä mahdollisuutena välttää irtisanomisuhka ja jatkaa katkeamatonta työuraa.

Sujuvan yhteistyön aikaansaaminen kahden toimintakulttuuriltaan erilaisen organisaation kesken muodostaa riskin lähinnä toiminnassa saavutettavissa olevalle tehokkuudelle. Hyvällä suunnittelulla, huolellisella puitesopimuksen valmistelulla ja onnistuneella tietojärjestelmien yhteensovituksella tämä riski voidaan minimoida.

Käyttökorvauksen suuruutta ei ole työryhmän työn kuluessa pystytty lopullisesti määrittelemään ajantasaisten puustotietojen puutumisen vuoksi. Jos korvaustaso määritetään alemmaksi kuin Metsähallitukselle aiheutuvat lisäkustannukset ja hakkuutulojen menetykset todellisuudessa ovat, aiheutuu tästä tutkimustoiminnalle ristisubventiota. Voimassa olevat Metsäntutkimuslaitoksen kehukset on mitoitettu niin, että käyttökorvaus lisätään kehyslukuihin puolustusvoimien maiden hallinnan siirrossa noudatetun esimerkin mukaisesti.

Kenttäkoetoiminnan resurssit vähenevät, kun Metsäntutkimuslaitoksesta siirtyy osa-aikaisesti kokeiden mittaustöitä tehneitä henkilöitä Metsähallitukseen. Henkilöstön siirtymisen jälkeen Metsäntutkimuslaitos joutuu turvautumaan aikaisempaa enemmän määräaikaisten mittaushenkilöiden palkkaamiseen.

MÄÄRITELMIÄ:

Tutkimusmetsäalue

Tutkimuksen kannalta toiminnallinen aluekokonaisuus, joka voi muodostua yhdestä tai useammasta palstasta. Tutkimusmetsäalueen ensisijaisena tehtävänä on tyydyttää tutkimuksen tarpeet. Tutkimusmetsäalueella toimitaan Metsäntutkimuslaitoksen määrittelemällä tavalla. Alueelle ei kohdisteta mitään toimenpiteitä vastoin Metsäntutkimuslaitoksen kantaa. Alueet muodostavat Metsähallituksen luokituksessa oman maankäyttöluokan. Tutkimusmetsäalue on sopimuskohteena toistaiseksi voimassa oleva ja alueen tutkimuskäytöstä päättää ja sopii Metsäntutkimuslaitos. Tutkimusmetsäalueella voi olla tutkimuksen tarpeisiin liittyviä rakennuksia tai rakennelmia.

Tutkimussopimusalue

Metsähallituksen maille muualle kuin tutkimusmetsäalueisiin perustettu tai perustettava ja alueellisesti rajattu tutkimuksen toiminta, joka rajoittaa muuta maankäyttöä tutkimuksen keston ajan. Kustakin tutkimussopimusalueesta tehdään tähän sopimukseen tukeutuen Metsähallituksen kanssa tutkimussopimusalueen käyttöoikeussopimus.

Geenivarojen säilyttämisen alueet

Geenivarojen säilyttämisen alueita ovat geenireservimetsät ja geenivarakokoelmat. Geenireservimetsä on erityisesti geenivarojen säilyttämistä varten varattu alue, jossa geenivaroja suojellaan niiden alkuperäisellä kasvupaikalla. Geenireservimetsä uudistetaan aina metsikön omalla alkuperällä ja se hoidetaan normaalin hyvän metsänhoidon mukaisesti, sisältäen puunkorjuun, siten että metsikössä säilyy runsaasti geneettistä muuntelua. Geenivarakokoelma perustetaan useista pienistä luontaisista metsiköistä kerätyllä aineistolla joko varteilla tai siementaimilla. Kokoelmassa geenivaroja säilytetään alkuperäisen kasvupaikkansa ulkopuolella intensiivisen hoidon piirissä.

Muut tutkimuskohteet

Metsäntutkimuslaitos voi perustaa lyhytaikaisia kokeita yksittäisillä kuvioilla, ottaa näytteitä, tehdä seurantatutkimuksia ja kävijälaskentoja erillisellä maksuttomalla liikkumis- tai näytteenottoluvalla.

Opetusmetsä

Oppilaitoksen Metsähallitukselta käyttöoikeussopimuksella käyttöönsä saama alue. Alueen tutkimuskäytöstä voidaan tehdä erillinen sopimus Metsähallituksen kanssa. Metsähallitus pyytää asiasta lausunnon oppilaitokselta.

EHDOTUS TUTKIMUSTOIMINNASTA AIHEUTUVAN PUUNTUOTANNOLLISEN HAITAN ARVIOIMISEKSI METSÄSUUNNITTELULASKELMILLA

Laskelmat tehdään tutkimusmetsäkeskittymittäin MELA-ohjelmistolla. Laskelmat tehdään kaikille laskettavissa oleville tutkimusalueille. Laskettavia tutkimusalueita ovat kaikki tutkimusalueet, joiden tiedot ovat Metlan tietokannassa ja joissa viimeisimmän inventoinnin tietojen tallennus ei ole pahasti kesken (Joensuun, Punkaharjun, Paljakan, Laanilan ja Solbölen tutkimusalueilla inventointi tai tallennus kesken). Jos viimeisestä inventoinnista on kulunut useampi vuosi ja jos tietoja ei ole pidetty ajan tasalla, laskelmat tehdään pitämällä hoito- ja käyttösuunnitelman laskentahetkeä suunnittelukauden alkuhetkenä. Laskelmissa käytetään Metsähallituksen käyttämiä hintoja. Simuloinnit tehdään Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion hyvän metsänhoidon ohjeisiin (2001) perustuen. Näistä ohjeista on johdettu myös käsittelylinjojen metsänhoito-ohjeet. Simulointijakson pituus on 50 vuotta. Simuloinneissa, joissa Metlan tutkimusalueiden käsittelylinjoja sovelletaan, linjojen pinta-alaosuudet metsämaan alasta ovat: voimakas 20 %, normaali 55 %, viivästetty 20 % ja luonnontilainen 5 %.

MELA-laskelmien kuvaus

Tutkimusmetsäkeskittymälle tehdään kaksi simulointia.

Ensimmäinen simuloinnissa (S1) keskittymän kuvioille lasketaan käsittelykehitysvaihtoehdot hyvän metsänhoidon ohjeiden mukaisesti. Metsänkäsittelylinjoja ei ole. Myös koekuvioille käsittelykehitysvaihtoehdot simuloidaan hyvän metsänhoidon ohjeiden mukaisesti. Kuvioiden erityisominaisuudet (esim. rantametsät, metson soidinalueet jne.) ovat voimassa.

Toisessa simuloinnissa (S2) käsittelylinjat ja kuvioiden erityisominaisuudet ovat voimassa. Koekuviot simuloidaan hyvän metsänhoidon ohjeiden mukaisesti.

Optimointilaskelmia tehdään kaksi.

Ensimmäisessä optimointitehtävässä (O1) käytetään ensimmäistä simulointia (S1) ja maksimoidaan laskentahetken nettotulojen nykyarvoa (korko 4 %). Nettotulojen pitää olla kohoavia. Tuottoarvon pitää olla 50 v:n kuluttua suurempi kuin laskentahetkellä. Laskelman tarkoituksena on kuvata tilannetta, jossa mitään tutkimustoimintaa ei olisi.

Toisessa optimointitehtävässä (O2) käytetään jälkimmäistä simulointia (S2) ja maksimoidaan laskentahetken nettotulojen nykyarvoa (korko 3 %). Ensimmäisen optimointitehtävän (O1) rajoitteiden lisäksi edellytetään, että hakkuupoistumat ja sahapuun hakkuumäärät ovat kohoavia ja uudistusalat eivät pienene peräkkäisillä 10-vuotiskausilla. Laskelman tarkoitus on kuvata tutkimusmetsäkeskittymän hoitoa Metlan ohjauksessa.

MMM:n vuonna 2007 julkaisemat työryhmämuistiot

- 2007:1 Maatalouspolitiikan vaihtoehdot –työryhmä
Loppuraportti
ISBN 978-952-453-314-0
- 2007:2 Peltobiomassa, liikenteen biopolttonesteet ja biokaasu -jaosto
Loppuraportti
ISBN 978-952-453-315-7
- 2007:3 Patoturvallisuustyöryhmän loppuraportti
ISBN 978-952-453-317-1
- 2007:4 Rapport från arbetsgrupp för att utarbeta system för administration av landskapet
Ålands stöd ur EU:s landsbygdsfond (EJFLU) för kommande programperiod
ISBN 978-952-453-318-8
- 2007:5 Geenivarojen saatavuutta ja hyötyjen jakoa koskevien Bonnin ohjeiden
kansallinen toimeenpano. Taustaselvitys, Helsinki 2006
ISBN 978-952-453-319-5
- 2007:6 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan virastojen ja laitosten
laboratoriopalvelujen rationalisointi
ISBN 987-952-453-320-1

ISBN 978-952-453-321-8
ISSN 0781-6723